

**СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЧЕРГОВИХ ЗМІН СТАТТІ 209-1
«УМИСНЕ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАПОБІГАННЯ
ТА ПРОТИДІЮ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ
ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЮ
РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ» КК УКРАЇНИ**

**SOCIO-LEGAL REASONING OF THE NEXT CHANGES TO ARTICLE 209-1
“INTENTIONAL VIOLATION OF THE REQUIREMENTS OF THE LEGISLATION
ON PREVENTION AND COMBATMENT OF LEGALIZATION (LAUNDERING)
OF CRIMINALLY OBTAINED PROCEEDINGS, FINANCING OF TERRORISM
AND FINANCING OF THE PROLIFERATION OF WEAPONS OF MASS DESTRUCTION”
OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE**

Шнуренко І.Г., здобувач кафедри кримінально-правової політики та кримінального права
Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дослідженню соціально-правової обумовленості змін, яких зазнала ст. 209-1 КК України в зв'язку з прийняттям Закону України від 6 грудня 2019 року «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Встановлено, що метою прийняття цього Закону було досягнення відповідності правової системи України у сфері протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдження зброї масового знищення до критеріїв, що висуваються Європейським Союзом до держав, які мають намір до нього вступити.

Визначено, що відповідні критерії сформульовані в таких нормативно-правових актах, як: План заходів на 2017–2019 роки з реалізації Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 30.08.2017 № 601-р; План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою КМУ від 25.10.2017 № 1106; Меморандум про економічну і фінансову політику між Україною та МВФ від 02.03.2017; Директива Європейського парламенту та Ради 2015/849/ЄС від 20.05.2015 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання доходів та фінансування тероризму, що вносить зміни та доповнення в Регламент (ЄС) 648/2012 Європейського парламенту та Ради і скасовує Директиву 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради і Директиву Комісії 2006/70/ЄС; Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2015/847 від 20.05.2015 про інформацію, що супроводжує грошові перекази, та про скасування Регламенту (ЄС) № 1781/2006; ключові умови для надання ЄС в жовтні 2019 року Україні другого траншу макрофінансової допомоги розміром 500 млн євро.

Проаналізовано зазначені нормативно-правові акти та визначено, що ключовими актами, що обумовили саме зміни кримінальної відповідальності за порушення антилегалізаційного законодавства, в цілому, та ст. 209-1 КК України, зокрема, виступають Директива Європейського парламенту та Ради 2015/849/ЄС від 20.05.2015 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання доходів та фінансування тероризму, та Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2015/847 від 20.05.2015 про інформацію, що супроводжує грошові перекази.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, кримінальна відповідальність, принципи криміналізації, склад злочину, закон про кримінальну відповідальність.

The article is devoted to the study of the socio-legal reasoning of the changes that Article 209-1 of the Criminal Code of Ukraine underwent in connection with the adoption of the Law of Ukraine of December 6, 2019 “On Prevention and Counteraction to the Legalization (Laundering) of Proceeds of Crime, Financing of Terrorism and Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction”.

It has been established that the purpose of adopting this Law was to achieve compliance of the legal system of Ukraine in the field of combating money laundering and terrorist financing and the proliferation of weapons of mass destruction with the criteria set forth by the European Union for states intending to join it.

It was determined that the relevant criteria are formulated in such regulatory legal acts as: Action Plan for 2017–2019 on the implementation of the Strategy for the Development of the System for Preventing and Counteracting the Legalization (Laundering) of Proceeds of Crime, Financing of Terrorism and Financing the Proliferation of Weapons of Mass Destruction for the Period Until 2020, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 601-r dated August 30, 2017; Action Plan for the Implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the EU, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1106 dated October 25, 2017; Memorandum on Economic and Financial Policy between Ukraine and the IMF dated March 2, 2017; Directive 2015/849/EC of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering and terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC; Regulation (EU) No 2015/847 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on information accompanying transfers of funds and repealing Regulation (EC) No 1781/2006; key conditions for the EU to provide Ukraine with the second tranche of macro-financial assistance of EUR 500 million in October 2019.

The aforementioned regulatory legal acts were analyzed and it was determined that the key acts that caused the changes in criminal liability for violating anti-legalization legislation in general and Article 209-1 of the Criminal Code of Ukraine in particular are Directive 2015/849/EC of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing and Regulation (EU) No 2015/847 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on information accompanying money transfers.

Key words: financial monitoring, legalization (laundering) of proceeds of crime, criminal liability, principles of criminalization, elements of a crime, law on criminal liability.

Постановка проблеми. У зв'язку зі змінами, яких зазнала ст. 209-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України), черговий повний аналіз додержання умови та принципів криміналізації при криміналізації діянь, передбачених цією статтею, навряд чи є виправданим і таким, що здатен привести до отримання нової науково-значущої інформації. Питання обґрунтованості запровадження кримінальної відповідальності за умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення вже неодноразово були предметом ретельного та прискіпливого вивчення науковців, які присвятили свої дисертаційні дослідження зазначеній проблематиці. Тому в цій статті зосередимось на чергових змінах, яких зазнала ст. 209-1 КК України в зв'язку з ухваленням Закону України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон), та на цій підставі визначимо чим були обумовлені відповідні зміни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Склад досліджуваного злочину був предметом науково-практичних досліджень П. П. Андрушка, А. С. Беніцького, В. М. Бровка, Г. М. Войченка, Н. О. Гуторової, Е. С. Дмитренка, О. О. Дудорова, О. М. Костенка, С. С. Мирошниченка, Ю. Г. Старовойтової та інших правників. Зміни, які зазнала ст. 209-1 КК України в результаті прийняття Закону, були проаналізовані в статті Р. А. Волинця. При цьому в своїй публікації правник у першу чергу присвятив увагу новій редакції цієї статті, порівнянні цієї редакції із попередньою та в загальних рисах окреслив соціально-правову обумовленість відповідних змін.

Тому **метою** цієї статті є подальше дослідження соціально-правової обумовленості змін, яких зазнала ст. 209-1 КК України в зв'язку з прийняттям Закону.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження мети прийняття закону необхідно звернутися до пояснювальної записки того законопроекту, на підставі якого було прийнято відповідний закон. Підставою прийняття Закону став проект Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 25.09.2019, реєстр. № 2179 (далі – законопроект) [9].

Відповідно до пояснювальної записки до законопроекту метою його прийняття було досягнення відповідності правової системи України у сфері протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдження зброї масового знищення до критеріїв, що висуваються Європейським Союзом до держав, які мають намір до нього вступити [8].

Очевидно, що критерії, про які йдеться у пояснювальній записці до законопроекту, мають бути сформульовані у відповідних нормативно-правових актах. Аналіз підстав розроблення цього законопроекту вказує на те, що такими актами виступають:

- п. 26 Плану заходів на 2017–2019 роки з реалізації Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 30.08.2017 № 601-р;

- пункти 35 та 586 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою КМУ від 25.10.2017 № 1106;

- п. 36.е Меморандуму про економічну і фінансову політику між Україною та МВФ від 02.03.2017;

- Директива Європейського парламенту та Ради 2015/849/ЄС від 20.05.2015 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання доходів та фінансування тероризму, що вносить зміни та доповнення в Регламент (ЄС) 648/2012 Європейського парламенту та Ради і скасовує Директиву 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради і Директиву Комісії 2006/70/ЄС (далі – Директива (ЄС));

- Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2015/847 від 20.05.2015 про інформацію, що супроводжує грошові перекази, та про скасування Регламенту (ЄС) № 1781/2006 (далі – Регламент (ЄС));

- ключові умови для надання ЄС в жовтні 2019 року Україні другого траншу макрофінансової допомоги розміром 500 млн євро.

У теорії кримінального права існує ряд наукових концепцій, відповідно до яких має здійснюватись криміналізація та декриміналізація відповідних діянь. У статті будемо виходити із системи принципів криміналізації відповідно до якої виокремлюється такий системно-правовий принцип криміналізації, як принцип міжнародно-правової необхідності й допустимості криміналізації [3, с. 28, 34].

Якщо виходити з підстав розроблення законопроекту зміни, внесені до ст. 209-1 КК України, обумовлені принципом міжнародно-правової необхідності й допустимості криміналізації. Це, у свою чергу, зумовлює те, що хоча б в одному із зазначених вище актів мають бути передбачені положення, що обумовлюють зміни, які відбулись у ст. 209-1 КК України. Тож звернемося до положень цих актів.

Так, п. 26 Плану заходів на 2017–2019 роки з реалізації Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, нам говорить про підготовку законопроекту з метою імплементації в законодавство України положень Директиви (ЄС) і Регламенту (ЄС), та його супроводження у Верховній Раді України до прийняття [7].

Пунктом 35 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони було передбачено таке завдання, як оновлення законодавства у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення у зв'язку із змінами актів права Європейського Союзу. На виконання цього завдання мали бути вжиті такі заходи, як: 1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»; 2) опрацювання законопроекту з експертами Європейського Союзу; 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту. У п. 586 цього Плану заходів закріплено таке завдання, як оновлення законодавства у сфері протидії відмиванню коштів у зв'язку із змінами актів права Європейського Союзу [6]. На виконання цього завдання мають бути вжиті такі самі заходи, як і на виконання п. 35.

Як можна бачити, вищезазначені нормативні акти в цілому формулюють напрями оновлення антилегалізаційного законодавства без конкретизації відповідних змін та нововведень.

Більш конкретними є положення п. 36.е Меморандуму про економічну і фінансову політику між Україною та МВФ від 02.03.2017 в якому йдеться про виконання

правових та інституційних заходів. Зокрема, Україна взяла на себе зобов'язання прийняти поправки до нормативно-правової бази для забезпечення трирівневої системи звітності: (i) звіти про підозрілі трансакції, як це визначено FATF, (ii) звіти на основі граничних обсягів готівкових операцій і міжнародних переказів грошових коштів, і (iii) обов'язкове повідомлення про угоди, пов'язані з юрисдикціями з високим рівнем ризику і публічними діями, а також зміцнювати оперативний потенціал і доброчесність Державної служби фінансового моніторингу. У контексті доповнень до правових засад здійснення діяльності по боротьбі з відмиванням коштів, ми також забезпечимо, за погодженням із персоналом МВФ, що визначення осіб, пов'язаних з публічними діями, узгоджується з підходом, що ґрунтується на оцінці ризиків, використання якого підтримується стандартами FATF, і що співрозмірні та переконливі санкції можуть запроваджуватися Національним Банком України у випадку порушення основних принципів здійснення діяльності з боротьби з відмиванням коштів [5].

Меморандум вказує на конкретні заходи, спрямовані на приведення національного законодавства у відповідність до стандартів FATF. Вищезазначені заходи стосуються удосконалення системи фінансового моніторингу та санкцій Національного Банку України, зокрема, покладення обов'язку повідомляти про угоди, пов'язані з юрисдикціями з високим рівнем ризику і публічними діями, а також зміцнювати оперативний потенціал і доброчесність Державної служби фінансового моніторингу. При цьому про санкції кримінально-правового або іншого характеру за порушення вищезазначених вимог та невиконання покладених зобов'язань цим Меморандумом не передбачено.

Директива (ЄС) є наступним документом, про який йдеться у пояснювальній записці до Законопроекту. У її преамбулі висловлено занепокоєння про те, що потоки незаконних грошей можуть призвести до пошкодження цілісності, стабільності та репутації фінансового сектору та поставити під загрозу функціонування внутрішнього ринку ЄС, а також міжнародного розвитку. При цьому превентивні заходи, викладені в цій Директиві (ЄС), повинні бути спрямовані на управління операціями з грошима, отриманими від серйозного злочину та збирання грошей або майна в терористичних цілях, а всі держави-члени мають або повинні створити операційно незалежні і автономні підрозділи фінансової розвідки (далі – ПФР) збирати та аналізувати інформацію, яку вони отримують з метою встановлення зв'язків між підозрілими операціями та прихованою злочинною діяльністю з метою попередження і боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму. Мало місце кілька випадків, в яких співробітники, які повідомили про свої підозри у відмиванні грошей, були піддані погрозам або ворожим діям. Хоча положення цієї Директиви не можуть втручатись в судові процедури держав-членів, дуже важливо, щоб це питання було розглянуто в цілях забезпечення ефективності системи боротьби з відмиванням грошей та протидії фінансуванню тероризму. Констатовано, що доступ суб'єкта даних до будь-якої інформації, пов'язаної з повідомленням про підозрілу операцію, може серйозно підірвати ефективність боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

Відповідно до ст. 32 Директиви (ЄС) кожний ПФР має бути операційно незалежним і автономним, що означає, що ПФР повинен мати повноваження і можливості для вільного виконання своїх функцій, включаючи здатність приймати самостійні рішення, щоб здійснювати аналіз, надсилати запит та поширювати конкретну інформацію (ч. 3). Держави-члени повинні забезпечити, щоб їх ПФР мали своєчасний доступ, прямо або опосередковано, до фінансової, адміністративної та правоохоронної інформації, яка їм необхідна для належного виконання своїх завдань (ч. 4) [2].

З іншого боку держави-члени повинні вимагати, щоб зобов'язані особи, та у передбачених випадках, їх директори та співробітники повною мірою співпрацювали шляхом оперативного: (a) інформування ПФР, у тому числі шляхом подання звіту, за власною ініціативою, де зобов'язана особа знає, підозрює або має достатні підстави підозрювати, що кошти незалежно від їх кількості є прибутком від злочинної діяльності або пов'язані з фінансуванням тероризму, і швидкої відповіді на запити ПФР для отримання додаткової інформації в таких випадках; (b) забезпечення ПФР, прямо або опосередковано, у відповідь на його запит усією необхідною інформацією, згідно з процедурами, встановленими чинним законодавством. Необхідно звітувати про всі підозрілі трансакції, включаючи спроби здійснення підозрілих трансакцій (ч. 1 ст. 33 Директиви (ЄС) [2].

При цьому зобов'язані особи та їх керівники та співробітники не повинні розкривати клієнту, якого це стосується, або іншим третім особам той факт, що інформація передається, буде чи була повідомлена відповідно до статей 33 або 34, або що здійснюється, може здійснюватися або був здійснений аналіз по факту відмивання грошей або фінансування терористичної діяльності (ч. 1 ст. 39 Директиви (ЄС)). У свою чергу держави-члени повинні забезпечити, щоб особи, у тому числі співробітники та представники зобов'язаної особи, які повідомляють про підозри у відмиванні грошей або фінансуванні тероризму всередині організації або ПФР, були захищені від впливу загроз чи ворожих дій, і, зокрема, від несприятливих або дискримінаційних дій відносно зайнятості і працевлаштування (ст. 38 Директиви (ЄС) [2].

Наведені положення Директиви (ЄС) передбачають для держав-членів ряд зобов'язань, спрямованих на належне функціонування ПФР, закріплення обов'язку зобов'язаних суб'єктів надавати ПФР інформацію про відповідні фінансові операції, не розголошувати про ці факти клієнтам або третім особам, а також захищати осіб, які повідомляють про підозрілі фінансові операції всередині організації або ПФР, від впливу загроз чи ворожих дій.

Враховуючи важливість боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму Директива (ЄС) також передбачає обов'язок для держав-членів встановлювати ефективні, адекватні та стримуючі адміністративні санкції і заходи в національному законодавстві за недотримання національних положень, які транспонують цю Директиву. Директива (ЄС) повинна забезпечувати сукупність адміністративних санкцій і заходів для держав-членів принаймні для серйозних, неодноразових або систематичних порушень вимог стосовно належної перевірки клієнта, обліку, повідомлення про підозрілі операції та внутрішнього контролю зобов'язаних осіб. Держави-члени повинні забезпечити, щоб накладання адміністративних санкцій і заходів відповідно до цієї Директиви та кримінальних санкцій відповідно до національного законодавства, не порушували принцип *non bis in idem* (ст. 59 Директиви (ЄС)). Держави-члени можуть прийняти або зберегти в силі більш строгі положення в сфері, що охоплена Директивою (ЄС) для запобігання відмивання грошей і фінансування тероризму в межах законодавства Європейського Союзу (ст. 5 Директиви (ЄС) [2].

Наступним документом, зазначеним у пояснювальній записці до законопроекту, зазначений Регламент (ЄС).

Відповідно до ст. 9 Регламенту (ЄС) надавач платіжних послуг отримувача платежу та надавач платіжних послуг-посередник повинні враховувати відсутність або неповноту інформації про платника або отримувача платежу як фактор при оцінюванні того, чи грошовий переказ або будь-яка пов'язана операція є підозрілою, та чи потрібно про це повідомити ПФР відповідно до Директиви (ЄС) (ст. 13). Також надавачі платіжних послуг повинні забезпечувати дотримання конфіденційності даних, які вони опрацьовують (ч. 4 ст. 15 Регламенту (ЄС) [10].

Порушення вимог Регламенту (ЄС) тягнуть за собою накладення певних санкцій. Так, відповідно до абз. 1 ч. 1 ст. 17 Регламенту (ЄС) без обмеження права визначати і накладати кримінальні санкції, держави-члени повинні встановити правила для адміністративних санкцій та заходів, застосовні до порушень положень цього Регламенту, і вживати всіх заходів, щоб забезпечити впровадження таких правил. Такі передбачені санкції та заходи повинні бути дієвими, пропорційними і стримувальними, а також повинні відповідати санкціям та заходам, встановленим відповідно до секції 4 глави VI Директиви (ЄС). Також державам-членам надано право не встановлювати правила щодо адміністративних санкцій або заходів за порушення положень цього Регламенту, які підпадають під кримінальні санкції в їхніх системах національного права (абз. 1 ч. 1 ст. 17) [10].

Р. А. Волинець досліджуючи зміни, яких зазнала ч. 2 ст. 209-1 КК України, також звертається до пояснювальної записки до законопроекту та зазначає, що внесені зміни обумовлені вимогами Директиви (ЄС) та Регламентом (ЄС). При цьому правник не заглиблюється до аналізу конкретних положень цих актів Європейського Союзу. Аналізуючи конкретні форми об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 209-1 КК України, він також звертає увагу на те, що внесені зміни узгоджуються з вимогами п. «в» ч. 2 ст. 13 Конвенції Ради Європи від 16 травня 2005 р. про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму та п. «в» Рекомендації 21 Сорока рекомендацій FATF 2012 р. [1, с. 399–400].

Останнім документом у пояснювальній записці до законопроекту названо ключові умови для надання Європейським Союзом в жовтні 2019 р. Україні другого траншу макрофінансової допомоги розміром 500 млн євро. Так, п. 3 Додатку I «Критерії структурних реформ» Меморандум про взаєморозуміння та Кредитну угоду між Україною та Європейським Союзом (щодо отримання Україною макрофінансової допомоги Європейського Союзу у сумі до 1 мільярда євро) передбачено, що з метою забезпечення ефективної верифікації інформації про кінцевих бенефіціарних власників в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, внести зміни до процедури реєстрації, з метою забезпечення розкриття додаткової інформації про бенефіціарних власників під час будь-якої реєстраційної дії, а саме: (а) тип бенефіціарного власника, (б) процент кожного бенефіціарного власника, (в) опис структури власності, якщо юридична особа не перебуває у прямому та повному володінні її учасниками та (г) обґрунтоване пояснення причини відсутності бенефіціарного власника [4].

Пунктом 6 цього Додатку передбачено, що для забезпечення покращеної основи, для боротьби та попередження відмивання грошей, необхідно прийняти закон про боротьбу з відмиванням грошей відповідно до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Україною. Закон про боротьбу з відмиванням грошей, зокрема, буде зобов'язувати суб'єктів первинного фінансового моніторингу (таких як банки, нотаріуси та адвокати) повідомляти спеціально визначений орган про розбіжності між, з одного боку, даними про кінцевих бенефіціарних

власників (контролерів), що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, а з іншого – інформацією, отриманою суб'єктами первинного фінансового моніторингу в результаті перевірки їх клієнтів [4].

Отже цей Меморандум покладає обов'язок прийняти закон про боротьбу з відмиванням грошей відповідно до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Україною та окремо акцентує увагу на таких положеннях, як інформація про кінцевих бенефіціарних власників.

Висновки та пропозиції. Аналіз принципів криміналізації такого суспільно небезпечного діяння як умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення дає можливість зробити наступні висновки.

1. План заходів на 2017–2019 роки з реалізації Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 р., План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Меморандум про економічну і фінансову політику між Україною та МВФ від 2 березня 2017 р., а також ключові умови для надання Європейським Союзом в жовтні 2019 р. Україні другого траншу макрофінансової допомоги розміром 500 млн євро визначають загальну рамку змін національного антилегалізаційного законодавства або окремі напрямки таких змін, що не мають кримінально-правового характеру.

2. Ключовими актами, що обумовили саме зміни кримінальної відповідальності за порушення антилегалізаційного законодавства в цілому та ст. 209-1 КК України зокрема, виступають Директива (ЄС) та Регламент (ЄС).

3. Директива (ЄС) з одного боку передбачає необхідність забезпечення належних умов для функціонування ПФР та виконання покладених на ПФР функцій, а з іншого боку вказує на необхідність забезпечення таємниці фінансового моніторингу, а також створення належних умов щоб особи, які повідомляють про підозри у відмиванні грошей або фінансуванні тероризму всередині організації або ПФР, були захищені від впливу загроз чи ворожих дій. За вищезазначені порушення держави-учасниці мають встановити ефективні адміністративні санкції. Водночас держави не позбавлені права встановлювати кримінальні санкції за умов додержання принципу *non bis in idem*.

4. Регламент (ЄС) розвиває положення Директиви (ЄС) та встановлює правила для надавачів платіжних послуг про надання інформації, що супроводжує грошові перекази, для запобігання, виявлення та розслідування випадків відмивання грошей і фінансування тероризму, а також передбачає, що за порушення таких правил у державах-членах мають бути встановлені або дієві адміністративні санкції, або кримінальні санкції, передбачені в системах національного права.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волинець Р. А. Аналіз змін до статті 209-1 Кримінального кодексу України та їх вплив на практику застосування цієї кримінально-правової норми. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 397–402.
2. Директива Європейського парламенту та Ради 2015/849/ЄС від 20 травня 2015 р. про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання доходів та фінансування тероризму, що вносить зміни та доповнення в Регламент (ЄС) 648/2012 Європейського парламенту та Ради і скасовує Директиву 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради і Директиву Комісії 2006/70/ЄС / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_037-15#Text (дата звернення: 08.02.2024).
3. Зеленов Г. М. Злочини, які порушують установленний порядок виникнення та виконання майнових зобов'язань (кримінально-правова характеристика): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Луганськ, 2009. 227 с.
4. Меморандум про взаєморозуміння та Кредитну угоду між Україною та ЄС (щодо отримання Україною макрофінансової допомоги ЄС у сумі до 1 мільярда євро) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-18#n3 (дата звернення: 16.02.2024).

5. Меморандум про економічну і фінансову політику між Україною та МВФ від 2 березня 2017 р. / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/memorandum_of_economic_financial_policies-677 (дата звернення: 27.11.2023).
6. План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106 / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF%ED20171025#Text> (дата звернення: 27.11.2023).
7. План заходів на 2017–2019 роки з реалізації Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Уряду від 30.08.2017 № 601-р / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-2017-%D1%80#n9> (дата звернення: 25.11.2023).
8. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 25 вересня 2019 року (реєстр. № 2179) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2179&skl=10 (дата звернення: 21.11.2023).
9. Проект Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 25 вересня 2019 року (реєстр. № 2179) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2179&skl=10 (дата звернення: 21.11.2023).
10. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2015/847 від 20 травня 2015 року про інформацію, що супроводжує грошові перекази, та про скасування Регламенту (ЄС) № 1781/2006 / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_040-15#Text (дата звернення: 15.02.2024).